

Beleidsplan 2026 – 2030

Evangelisch-Lutherse Gemeente
Zaandam

I. Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan 2026 – 2030 gemaakt voor en door de Evangelisch-Lutherse Gemeente (E.L.G.) Zaandam.

De E.L.G. Zaandam is binnen de Zaanstreek een kleine zelfstandige streekgemeente, met een gebied dat zich uitstrekt van Oostzaan tot Assendelft.

Dit plan, waarvoor de basis werd gelegd in 2004, bestaat uit:

I. Inleiding	blz. 3
II. Wie we zijn	blz. 4
III. Wat we hebben	blz. 7
IV. Welke contacten	blz. 9
V. Wat we willen	blz. 10
VI. Hoe gaan we dat doen	blz. 12
VII. Tenslotte	blz. 14

Waarom een beleidsplan?

- Binnen de Protestantse Kerk Nederland (PKN) is het maken van een beleidsplan een opdracht voor elke gemeente.
- Ook voor de gemeente zelf is het hebben van een beleidsplan belangrijk. Het dwingt je na te denken over waar je mee bezig bent en waarmee je bezig wilt zijn.

II. Wie we zijn

Met 37 belijdende leden (2025), 55 doopleden en 5 zeer actief betrokken gastleden vormen wij een kleine, maar levendige gemeenschap.

Na het vertrek van dominee Karen Hagg in 2011 is de E.L.G. Zaandam voor 33% vacant geworden. De huidige financiële situatie maakt het niet mogelijk om een predikant te beroepen. Ter ondersteuning van de kerkenraad is gedurende de vacaturetijd een consulent benoemd. Voor het pastoraat is een predikant benoemd die is belast met Diaconale/pastorale taken

Het bestuur van de kerk wordt gevormd door kerkenraad en consulent. De kerkenraad bestaat uit: de preses/ouderling, de scriba/ouderling, de Kerkrentmeester/ouderling, de Rentmeester/diaken en een diaken.

Het College van Kerkrentmeester wordt gevormd door de Kerkrentmeester en de Scriba. Het College van Diakenen wordt gevormd door de Rentmeester en de diaken.

De kerkenraadsvergaderingen (7 x per jaar) zijn voor alle leden openbaar, behoudens bij de agendapunten waarbij over personen wordt gesproken.

In de zondagse vieringen (1 of 2 x per maand om 10.30 uur) gaan gastpredikanten voor. Ook is het mogelijk dat een thema-viering wordt voorbereid door leden van de Liturgiecommissie.

Bijzondere vieringen zijn o.a. de vieringen met anders begaafden in de Zaanstreek. Deze laagdrempelige vieringen worden in de week vóór de viering voorbereid door de ingeroosterde predikant (gastvoorganger) samen met de leden van de werkgroep 'Kerkdiensten voor mensen met een verstandelijke beperking'.

Een bijzondere bijeenkomst is de Diaconale Midweek voor ouderen, waarbij ook niet-leden van de ELG Zaandam welkom zijn. Dit samenzijn is voortgekomen uit de Diaconale opdracht om ouderen en eenzamen een totaal verzorgde midweek mee te laten maken.

Hoogtepunt van deze bijeenkomst is het Stiltemoment, waarbij kaarsjes worden ontstoken voor mensen die worden gemist.
Dit Stiltemoment wordt voorbereid door de Diaconale predikant samen met leden van de Liturgiecommissie.

De ledenadministratie wordt verzorgd door een gemeentelid.
Alle wijzigingen betreffende gemeenteleden (verhuizing, geboorte, huwelijk, doop, overlijden, nieuw ingekomen leden) worden handmatig verwerkt in het digitale systeem L.R.P.

Het kerkblad van de E.L.G. Zaandam, genaamd “Opgang”, beleeft in 2026 haar 75^e jaargang.

Toen in 2017 werd gekozen voor een bestuurlijke samenwerking tussen de E.L.G. Zaandam en de E.L.G. Alkmaar resulteerde dit o.a. in het uitbrengen van een gezamenlijk Luthers kerkblad.
Dit kreeg de naam “Van *A*(Alkmaar) tot *Z*(Zaandam)”

Helaas heeft de E.L.G. Alkmaar, merendeels om financiële redenen, de keuze moeten maken om deze samenwerking te beëindigen.
Zij is inmiddels gaan samenwerken met de E.L.G. Amsterdam.

Er is een kleine vrouwengroep binnen de E.L.G. Zaandam actief.
Deze groep wordt altijd ingeschakeld bij diverse (veelal Diaconale) maaltijden die worden georganiseerd in de Maartenkerk.
Hoogtepunt hierbij is wel de Adventmaaltijd.

In 2006 is door de Vrouwengroep een handwerkproject geëffectueerd: een wandkleed met Bijbelse taferelen dat een prominente plek heeft gekregen in Het Trefpunt.

De Vrouwengroep vervaardigde ook, samen met een aantal gemeenteleden, de figuren voor een kerststal.
De houten kerststal werd gemaakt door een gemeentelid.

Vanuit het Diaconale project “Voedsel in de Maartenkerk” (voor lichaam en ziel) wordt eenmaal per drie maanden door leden van de Vrouwengroep een eenvoudige maaltijd verzorgd, Dit gebeurt meestal niet in Het Trefpunt maar in de kerkzaal. Hier kan n.l. een grotere groep deelnemers, o.a. ook eenzamen en ouderen die zorg behoeven, worden ontvangen. Een gespreksonderwerp of een film kunnen onderdeel zijn van deze bijeenkomsten.

Voor het onderhoud van de gebouwen kunnen we een beroep doen op de gebouwencommissie (drie leden), die zich bezighoudt met klein onderhoud, brandveiligheid en de energievoorziening. Deze commissie is uitgebreid met de voorzitter van het College van Kerkrentmeesters, die verantwoordelijk is voor de financiële begeleiding en coördinatie van het 6-jaren onderhoudsplan (2024 – 2030) van de Maartenkerk.

Voor de veiligheid van het gebouw zijn op het kerkplein en bij het Trefpunt camera's geplaatst.

Het reinigen van kerkzaal, Trefpunt, garderobe, pantry en de toiletten wordt gedaan door vrijwilligers vanuit de gemeente. Jaarlijks worden de ramen gelapt en de gordijnen gereinigd.

Een groep enthousiaste vrijwilligers zorgt voor het optuigen van de kerstboom, het versieren en verlichten van de orgelgaanderij en het inrichten van de kerk voor de maaltijd in de Adventstijd.

Een ouderling stuurt verjaardagskaarten naar de gemeenteleden.

Het preekrooster voor de gastpredikanten wordt jaarlijks onderhouden door een diaken.

We zijn blij met een vrijwilliger als vaste gastheer. Hij zorgt bij zondagse vieringen voor ontvangst (koffie/thee) van de gastvoorganger en van kerkgangers die van buiten komen. Deze zorgt ook voor koffie/thee in Het Trefpunt na afloop.

III. Wat we hebben

Het kerkgebouw, Vinkenstraat 34, werd 15 november 1699 in gebruik genomen door Lutheranen, die in Zaandam aan het Vinkenpad in 1642 een eigen kerkgemeenschap hadden gesticht.

In september 2009 werd de kerk gedoopt tot Maartenkerk.

De Maartenkerk is een Rijksmonument en het zand op de vloer is typerend voor het sfeervolle interieur.

De binnenmuren zijn in 2018 gerestaureerd en er werd aan de linkerzijde een looppad gelegd van marmoleum met daarin een ingelegde zwaan.

De kerk is rolstoeltoegankelijk en wordt tijdens werkdagen gehuurd door een theatergezelschap,

Het Trefpunt, het moderne multifunctionele centrum, dat in 1989 tegen de kerk werd aangebouwd. De financiële middelen voor dit project zijn bijeen gebracht vanuit eigen middelen, door middel van diverse activiteiten en met behulp van subsidies vanuit allerlei fondsen.

De kerkenraad van de ELG Zaandam houdt er haar vergaderingen, maar de belangrijkste bijeenkomst in het Trefpunt is de ontmoeting bij koffie/thee na de zondagse viering.

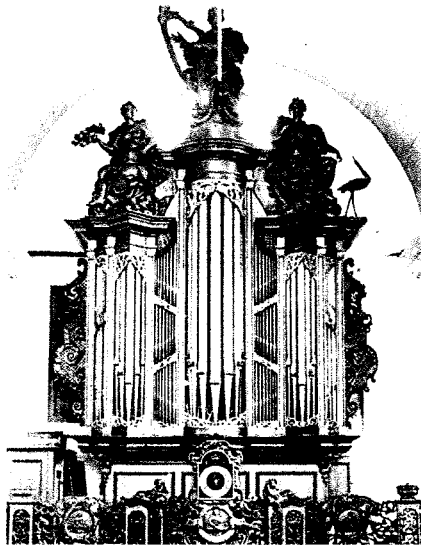
In 2025 is het interieur van dit Trefpunt opnieuw geschilderd. Hierdoor kreeg Het Trefpunt méér het karakter van een huiskamer.

Het Trefpunt wordt ad hoc verhuurd voor bijeenkomsten van verenigingen, koren etc.

Het orgel, gebouwd door de beroemde Haarlemse orgelbouwer Christiaan Müller, is op 29 september 1737 in gebruik genomen. Het is versierd met snijwerk van de hand van Klaas Everts. Diverse reparaties en herstelwerkzaamheden zijn sindsdien uitgevoerd. Rond 1900 werd het mechanisme vernieuwd door Maarschalkerweerd. In 2006 is het orgel teruggebracht naar de oorspronkelijke registratie (klankvorm) en kan volgens kenners nu het enige Romantische kerkorgel in de Zaanstreek worden genoemd.

In 2019 is het orgel volledig gerestaureerd door fa. S.(Sipke) de Wit uit Nieuw Vennep. Diverse loden pijpen/pijpjes waren door corrosie aangetast. De fa. De Wit heeft zoveel mogelijk de originele pijpen willen behouden en waar nodig (deels) gerepareerd. Tegelijk werd een nieuwe zwelkast gebouwd en een bevochtigingsinstallatie geplaatst.

Momenteel is het onderhoud van het orgel in handen van de Zaanse firma Flentrop.

Het voormalig Wees- en Armenhuis (anno 1861) werd vanuit de Diaconie jarenlang verhuurd. In 2017 werd dit pand verkocht. Met de opbrengst werd de hypotheek (waarvoor Weeshuis en kerkgebouw samen onderpand waren) volledig afgelost. Zo kunnen de Zaanse Lutheranen schuldenvrij voortbestaan.

IV. Welke contacten

De bestuurlijke taken en contacten worden uitgevoerd en onderhouden door leden van de kerkenraad, van het College van Kerkrentmeesters en van het College van Diakenen.

De Jaarrekening en de Begroting van de Kerk worden opgemaakt door de K.K.A. (Kantoor der Kerkelijke Administraties) te Amersfoort. De contacten met de K.K.A. worden onderhouden door de voorzitter van het College van Kerkrentmeesters.

De Jaarrekening en Begroting van de Diaconie worden eveneens opgemaakt door de K.K.A. De Rentmeester van de Diaconie onderhoudt hiervoor de contacten met de K.K.A.

Ter ondersteuning van de kerkenraad hebben diverse enthousiaste gemeenteleden zich beschikbaar gesteld om, indien nodig, op te treden als afgevaardigde namens de E.L.G. Zaandam.

Het komt ook voor dat een gemeentelid een kerkenraadslid begeleidt bij gelegenheden, waarbij de kerkenraad is uitgenodigd.

Zo kan de kerkenraad voor diverse werkzaamheden een beroep doen op gemeenteleden, die als contactpersoon willen optreden en die dit met grote inzet doen. Waar zouden wij zijn zonder deze steun?

Zo worden onder andere de contacten onderhouden met:

- gastpredikanten;
- de Evangelisch-Lutherse Synode;
- Lutherse Gemeenten in Nederland o.a. bij de kerkenradendag
- de commissie ter voorbereiding van kerkdiensten met anders begaafden in de Zaanstreek
- de huurders van onze gebouwen
- diverse koren/cantorijen over medewerking aan vieringen
- de Nederlands Lutherse Vrouwen Bond (NLVB)
- de vereniging Luthers Diaconessenhuis Fonds (LDF)
- Het Luthers Diaconaal Platform (LDP)
- de gemeente Zaanstad bij Open Monumentendagen
- Printerette Zaanstad t.b.v. het drukken van kerkblad "Opgang"
- Kooiman Boendermaker Luther Stichting

V. Wat we willen

Zichtbaar zijn.

Wij zijn op dit moment een kleine Lutherse gemeente, die in de regio Zaanstad zelfstandig opereert binnen de P.K.N.

Tijdens de gemeentebijeenkomst van 4 mei 2003 hebben de gemeenteleden zich in meerderheid uitgesproken voor het landelijk samengaan met Hervormden en Gereformeerden in de P.K.N. In diezelfde bijeenkomst werd door de aanwezige leden gekozen voor het zelfstandig verdergaan op plaatselijk niveau.

Die keuze voor plaatselijke zelfstandigheid had ondermeer te maken met onze kleinschaligheid binnen de grootschaligheid van de plaatselijke partners. Op dat moment ontbrak ons de menskracht om het Luthers geluid te laten klinken in het Samen-op-Weg proces.

We realiseren ons dat zelfstandigheid niet mag betekenen: op jezelf gericht en in jezelf gekeerd zijn.

Daarom zijn we vanaf 2024 begonnen met gesprekken over samenwerking binnen Luthers Noord-Holland met de E.L.G. Het Gooi.

De naam Maartenkerk, die in 2009 op de gevel is aangebracht, heeft geholpen om onze schuilkerk meer bekendheid te geven. Maar: het kan altijd beter!

Belangrijke instrumenten die we gebruiken om te laten zien wie we zijn en waar we te vinden zijn:

- ✚ Het kerkblad “Opgang”
- ✚ de mailgroep Maartenkerk voor het aankondigen van kerkelijke vieringen en bijzondere activiteiten
- ✚ de nieuw ingerichte website
- ✚ het publiceren van vieringen in een publicatiekastje
- ✚ het informatiegidsje omtrent kerkgebouw en gemeente
- ✚ het boekje over het kerkgebouw (300 jaar), 15 november 1999

Op deze manier willen wij een goed bereikbare Lutherse vindplaats zijn in onze regio. Om de E.L.G. Zaandam blijvend zichtbaar en vindbaar te laten zijn, zoeken wij naar mogelijke vormen van samenwerking binnen het Lutherse erf en verder ook in de regio.

Met het oog op de toekomst van de gemeente en om aan de gemeente een stabielere en duurzame toekomstperspectief te bieden wil de kerkenraad de reeds ingezette verkenningen van mogelijke samenwerking met andere Lutherse gemeenten in de regio voortzetten. We willen daarbij onderzoeken wat passend is bij het door ons uitgestippelde beleid van “**Zichtbaar Zorgzaam Zijn**”.

Het door de Evangelisch-Lutherse Synode geïnitieerde project “Duurzaam Luthers” biedt daartoe hopelijk kansen en mogelijkheden. In dit kader willen wij contacten blijven onderhouden met onder andere de Evangelisch-Lutherse Gemeente het Gooi. Maar we willen ook eventuele nieuwe mogelijkheden verkennen met andere Lutherse gemeenten in de regio. Daarnaast zullen we ook blijven zoeken naar eventuele contacten met andere Protestantse gemeenten in de regio. Mochten die openstaan voor een vorm van samenwerking met onze gemeente dan zullen wij de mogelijkheden onderzoeken.

Zorgzaam zijn.

Wij zijn een kleine, zorgzame gemeente die omziet naar elkaar. Dat geldt vooral voor hen die elkaar regelmatig in de kerk ontmoeten. Omdat we klein zijn kunnen we elkaar goed kennen. Wie voor de zondagse vieringen naar de Maartenkerk komt of wie kan deelnemen aan door-de-weekse activiteiten wordt gezien en herkend. Dat maakt het bijna vanzelfsprekend om met elkaar mee te leven. Tegelijkertijd kan dit belemmerend werken en als een drempel worden ervaren door iemand die niet tot de groep insiders behoort. Dat houdt in dat we naast zorgzaam ook waakzaam moeten zijn.

We willen onze zorgzaamheid uitbreiden naar een grotere groep mensen binnen en buiten de gemeente. Daarom heeft de kerkenraad een predikant aangesteld, die is belast met Diaconale taken in het kader van zorg voor zieken, ouderen en eenzamen.

Daarnaast werd een Diaconaal project: “Voedsel in de Maartenkerk” opgestart. Het woord “Voedsel” heeft hier een dubbele lading: voedsel voor lichaam en ziel. Dit project is toegankelijk voor iedereen.

VI. Hoe gaan we dat doen?

Zichtbaar zijn

Intern

- Op dit moment hebben wij als publicatiemiddel driemaal per jaar het kerkblad “Opgang”. Elke editie wordt deels in kleur, voorzien van foto’s van activiteiten, door de redactie uitgebracht. Uit de reacties op dit blad maken we op dat het in brede kring goed gelezen en positief gewaardeerd wordt. De verzending van de “Opgang” gebeurt per post. Een vaste vrijwilliger verzorgt de etiketten en de verzending.
- Om leden en belangstellenden -zowel binnen als buiten de gemeente- te informeren over vieringen of activiteiten in de Maartenkerk is de mailgroep ‘Maartenkerk’ ingericht. Met het oog op de privacy gebeurt dit door middel van een blind copy verzending.

Extern

- Medio 2023 werd de film over de E.L.G. Zaandam “Er was eens in de Vinkenstraat” afgerond. Onder het project “Voedsel in de Maartenkerk” werd deze film aan gemeenteleden en belangstellenden vertoond op een groot scherm in de kerkzaal. De bijeenkomst werd besloten met een Diaconale maaltijd.
- De nieuw ingerichte website (onder de paraplu van de P.K.N.) wordt onderhouden door een beheerder, die ervoor zorgt dat de website actueel blijft. Trefwoorden zijn: ‘Luthers Zaandam’, ‘E.L.G. Zaandam’ en ‘Maartenkerk Zaandam’.

Met als doel het Luthers geluid binnen Nederland te laten voort klinken heeft de Evangelisch-Lutherse Synode het project “Duurzaam Luthers” opgestart. Omdat de kerkenraad van de E.L.G. Zaandam de zorg van de ELS deelt, -niet alleen voor de landelijke Lutherse kerk maar ook ten aanzien van de E.L.G. Zaandam zelf- heeft zij besloten het onderwerp “Duurzaam Luthers” als vast agendapunt op te nemen. Zo wordt dit onderwerp in elke kerkenraadsvergadering behandeld. Er is hierbij ook overleg met een vaste begeleider namens de ELS.

Zorgzaam zijn.

Intern

- ✚ Het bestaande ledenbestand wordt jaarlijks gecontroleerd en waar nodig aangepast. Voortaan zal de Diaconale predikant bij pastorale contacten ook navragen of de bekende gegevens juist en volledig zijn
- ✚ Er is met een vaste bloemist een overeenkomst afgesloten voor een wekelijkse bloemengroet aan jarigen, zieken, ouderen of eenzamen van onze gemeente.
Om de week worden deze bloemen door de bloemist gratis, of met korting, verstrekt. De bloemen worden gebruikt tijdens de kerkelijke viering en na afloop als groet vanuit de Maartenkerk door een diaken tijdens een kort huisbezoek bezorgd.
- ✚ De jaarlijkse Diaconale Midweek, die vanaf de start in de SLUB-bungalows Diessen werd gehouden, wordt voortgezet, maar er zal worden geprobeerd een zo groot mogelijke bungalow (vanaf 12 personen) ter beschikking te krijgen zodat de vrijwilligers dit Diaconale uitstapje aan een grote groep kunnen aanbieden. Bij voorkeur zal de bijeenkomst worden georganiseerd op telkens een andere bosrijke locatie.
- ✚ In de groepsmail “Maartenkerk” zullen frequent kerkelijke activiteiten en bijeenkomsten worden gepubliceerd.

Extern

- ✚ Er is, onder de paraplu van de PKN, een nieuwe website ingericht. Hierdoor kunnen ook mensen van buiten onze kring de weg naar de E.L.G. Zaandam vinden.
- ✚ Onze Diaconie steunt diverse projecten in de Zaanstreek (hospice De Schelp en de Blijde Ruiter) en ook daarbuiten. Jaarlijks wordt ook onder het thema: “Voedsel in de bijbel” een inzameling gehouden voor de Voedselbank Zaanstreek. Tenslotte ondersteunt onze Diaconie ook de Lutherse leerstoel van de Kooiman-Boedermaker-Luther-Stichting.
- ✚ We zoeken contact met andere Lutherse gemeenten in de regio, zoals b.v. de ELG Het Gooi, of de ELG Hoorn
- ✚ We onderzoeken we hoe we kunnen deelnemen aan activiteiten van andere Protestantse Gemeenten in de Zaanstreek.

VII. Tenslotte

“Het maken van een beleidsplan dwingt je na te denken over waar je mee bezig bent en waarmee je bezig wilt zijn.”

Voor de samenstellers van dit beleidsplan heeft deze slotregel uit de inleiding (zie blz. 3) ook zo gewerkt. Door het intensieve brainstormen, het opschrijven maar vooral ook het doorhalen van wensen, ontdekten we gaandeweg niet alleen wat de sterke en zwakke kanten zijn van onze kleine gemeente maar vooral ook wat onze (on)mogelijkheden zijn. De ambitie om nieuwe dingen op te zetten is duidelijk aanwezig maar af en toe hebben we ons enthousiasme ingedamd; we willen voorkomen dat over een aantal jaren blijkt dat we te ambitieus zijn geweest.

Vanaf het begin waren we het erover eens dat we dit plan in “Jip-en-Janneke-taal” wilden schrijven: klare taal, die duidelijk maakt dat we onze lezers en onszelf serieus nemen.

Inhoudelijk hebben we vooral willen bekijken wat haalbaar is, wat wel kan. In een kleine gemeente is het simpel te bedenken wat allemaal onmogelijk is en heel snel zie je dan alleen de problemen. Formuleren in positieve zin heeft ons tot het inzicht gebracht dat dromen werkelijkheid kunnen worden wanneer je de realiteit in het oog houdt.

Over realiteit gesproken: voor het uitwerken van dit beleidsplan zijn mensen nodig maar ook geld is van belang. Daarom is ook aandacht gegeven aan diverse mogelijkheden, met name het commercieel verhuren van onze gebouwen, om de financiële draagkracht te vergroten in brede kring.

Alleen dan, wanneer mensen gemotiveerd een bijdrage leveren, - in de dubbele betekenis van het woord- kan het motto “Zichtbaar Zorgzaam Zijn” waar worden gemaakt.

Zaandam, juni 2026

**Evang. Lutherse Gemeente
ZAANDAM**